

[Tinning]

Det, der så bliver tilbage, er, at i dag – der sker stadig fejl, der er måske forhold, der ændrer sig, lige når udvisningen sker – har vi dog mulighed for at sige: nu indstiller vi behandlingen af denne type ansøgninger et stykke tid. Det var, hvad man faktisk gjorde med sunnimuslimerne, som man overvejede at sende tilbage til Libanon. Det gjorde man nogle måneder og sagde: nu indstiller vi behandlingen af den type sager, for vi skal lige have undersøgt denne tvivl.

Hr. Kofod-Svendsen, det bliver nu ikke muligt. Så kan man sige: jo, det bliver muligt lidt senere, for når vi er i tvivl, kan vi lukke dem ind – ikke sandt? Men igen sker der altså en forskydning, for hvornår viser den usikkerhed sig?

Jeg påstår ikke, at systemet i dag er fejlfrit, overhovedet ikke, men jeg påstår, at det bliver værre med det, vi får, og at vi kommer til at afvise til forfølgelse. Det er jo det, der er så forfærdeligt, og det er det, som gør det endnu mere forfærdeligt at høre hr. Kofod-Svendsen sige: det har aldrig været vores mening, og det har vi aldrig villet. Men vi ved, at det kommer til at ske, og så stemmer man måske for i morgen. Det er det, jeg siger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1–3, § 1, således ændret, og §§ 2–5 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 26:

Forslag til lov for Grønland om el, vand og varme, brandvæsen, havne, veje, telekommunikation m.v.

Af ministeren for Grønland (Tom Høyem).
(Fremsat 8/10 86).

Samme med denne sag foretoges de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 27:

Forslag til lov for Grønland om boligforsyning, boligstøtte, leje af boliger m.v.

Af ministeren for Grønland (Tom Høyem).
Fremsat 8/10 86).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 28):

Forslag til lov om ændring af lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre og de grønlandske kommuner.

Af ministeren for Grønland (Tom Høyem).
(Fremsat 8/10 86).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Tove Lindbo Larsen (S):

Det er min opfattelse, at der skrives lidt historie, hver gang et sagsområde overflyttes fra Danmark til Grønlands hjemmestyre. Overdragelsen af flere sagsområder er gået hurtigere, end man forestillede sig i 1978, da betænkningen om hjemmestyre i Grønland blev skrevet. Det har været grønlændernes ønske, og jeg mener, at det er god dansk politik at følge dette ønske, hvad § 7 i hjemmestyreloven åbner mulighed for via dansk lovgivning.

I dag står vi med lovforslag om overdragelse af GTO, Grønlands Tekniske Organisation, og de dertil knyttede opgaver som forsyning med el, vand og varme, havne, veje, telekommunikation m.v. Samtidig ønskes boligområdet overdraget, inklusive landsplanopgaverne, som det er angivet i lovforslag nr. L 29. Det er naturligvis ikke så enkelt at flytte disse store områder. Det drejer sig ikke blot om at trykke nyt brevpapir.

GTO er en stor organisation, der har haft overordentlig stor betydning for teknologiens fremdrift i Grønland. Det var en stor omvæltning, da elværkerne skød op, da vand

[Tove Lindbo Larsen]

blev indlagt i husene, og da telefonen forbedrede den indenlandske og udenlandske kommunikation og landet rykkede tættere sammen og gjorde kommunikationen til andre lande meget nemmere. Man kan naturligvis ikke helt undgå uoverensstemmelser på så stort et område, men jeg tror, at når afstanden i hverdagen til GTOs ledelse bliver meget kortere og det politiske ansvar placeres i Grønland, vil disse kontroverser mindskes.

Jeg er opmærksom på, at sikkerhedstjenesten for skibe og fly og telekommunikation fortsat henhører under rigsfællesskabet.

En overdragelse af et sagsområde får som oftest stor betydning for personalet. For mig ser det ud, som om de betingelser, der tidligere har været gældende, er anvendt. Jeg vil dog gerne spørge, om der er nogen problemstillinger tilbage, eller om de er forhandlet på plads med de relevante organisationer. Det drejer sig jo om mere end én organisation.

Boligproblemerne er ikke nemme at løse. Jeg kan udmærket se sammenhængen mellem de to hovedområder, der her overdrages, men problemerne går i øjeblikket dels på mangelen på boliger, dels på boligernes vedligeholdelsesstandard, det er næppe nogen hemmelighed.

Hvad angår det første, vil jeg gerne have oplyst den aktuelle status for antallet af opførte boliger, både den almindelige kvota, set i forhold til gennemsnittet andre år, og trepartsbyggeriet, hvor staten, kommunerne og hjemmestyret deler udgifterne til de 1.000 boliger, der blev vedtaget under den socialdemokratiske regering i 1982. Antallet, 1.000, gælder jo for resten af 1980'erne. Jeg forlanger ikke, at ministeren skal svare her i salen, men det vil være oplagt at stille spørgsmål i udvalget, så vi kan se, hvordan boligbyggeriet har udviklet sig. Vi har tidligere spurgt til det, men det er nok relevant at få en aktuel status nu.

Jeg vil selvfølgelig også gerne vide, om der er taget hensyn til statens forpligtelser i forhold til de 1.000 boliger i forbindelse med diskussionen, beregningerne osv. i forbindelse med overdragelsen af boligområdet.

Det andet problem er vedligeholdelsesstandard. Det er heller ikke noget nyt problem, det er noget, man har diskuteret i årevis, og det er bestemt ikke uden vanskeligheder.

Det fører mig lige over i lovforslaget om økonomien imellem Grønland og Danmark i forbindelse med overdragelserne. Jeg finder det meget beklageligt og meget skuffende, at det ikke er lykkedes at forhandle sig til rette om det beløb, der skal overføres til bloktilskud i stedet for til emneområderne.

Reglen om, at ingen hverken skal tjene eller tabe ved overdragelse af sagsområderne, gælder stadig. Den manglende vedligeholdelse af boligmassen og eventuelle nedslidte elværker m.m. måtte det dog være muligt at forhandle sig til rette om. Det er blevet omtalt meget i pressen, om standarden var således, at staten kunne være den bekendt, og jeg mener, at det er en sag, vi kan drøfte i udvalget.

Lovforslagene er støttet af hjemmestyret med undtagelse af forslag til lov om ændring af lov om tilskud til Grønland, som kun er taget til efterretning af Grønlands Landsting. Jeg synes, det er ubehageligt. Den erklæring, der er afgivet af Landstinget, vil vi gerne se nærmere på i udvalget. Ministeren har redegjort for den i sin fremsættelse, men jeg mener, det er på sin plads, at vi tager spørgsmålet op i udvalget og ser nærmere på ordlyden af den oprindelige udtalelse. Jeg tvivler ikke på gengivelsen, men det er nok korrekt at have den i dens fulde ordlyd.

Det havde været rart, om vi havde stået med lovforslag, der alle var støttet af hjemmestyret. Vi ved godt, at der stadig er områder tilbage, der administreres i Danmark. Jeg tænker i den forbindelse på det forhandlingsklima, der vil være vedrørende fremtidige opgaver, der skal overdrages til Grønland. Det kan næppe være særlig gunstigt efter det manglende forhandlingsresultat vedrørende økonomien på de to områder, vi taler om i dag.

Selvfølgelig vil Socialdemokratiet gerne medvirke til at følge Grønlands ønske om at overtage GTO og boligområdet, men der er altså lidt at snakke med ministeren om i udvalget, og det gør vi så.

Alice Brask (KF):

Som Grønlands hjemmestyre selv har valgt det, står vi over for en yderligere overflytning af nogle lovfæstede områder til hjemmestyret, og det er en naturlig konsekvens af hjemmestyreløven, der trådte i kraft i maj

[Alice Brask]

1979. 1. januar 1987 ønsker Grønland selv at varetage arbejdsområderne under GTO, dvs. Grønlands Tekniske Organisation, samt hele boligområdet, dvs. områderne behandlet i lovforslag nr. L 26 og L 27.

Der bliver en omfattende og betydningsfuld udfordring for Grønlands Landsting og for hele det grønlandske folk, og der bliver meget at tage vare på. Jeg håber, at det må lykkes Grønlands hjemmestyre at få held med den store og vigtige opgave, som venter, når lovforslagene vedtages.

Lovforslag nr. L 28 rummer de økonomiske følgevirkninger af overflytningen til Grønland af de store samfundsmæssige arbejdsopgaver i lovforslag nr. L 26 og L 27. I 1987 vil der således ekstra i tilskud til Grønland til de nye arbejdsopgaver blive overført en lille halv milliard kroner, således at der til Grønland i 1987 samlet vil blive overført 1.340,2 mill. kr., hvilket må siges at være et pænt beløb, som helt konkret er udtryk for den nære forbindelse og samhørighed, der er mellem det danske folk og det grønlandske folk i rigsfællesskabet og mange mennesker imellem.

Ifølge hjemmestyreloven skal staten hverken tabe eller tjene på det, og ud fra denne målsætning er de økonomiske udregninger foretaget. Det samlede lovkompleks er udtryk for gensidig forståelse og respekt og venskab mellem Danmark og Grønland.

Den konservative folketingsgruppe kan anbefale de tre lovforslag, og desuden skal jeg anbefale lovforslagene på vegne af Kristeligt Folkeparti, hvis ordfører, hr. Kofod-Svendsen, er kaldt til et fremskyndet møde i retsudvalget.

Povl Brøndsted (V):

Som tidligere ordførere kan jeg udtrykke glæde over, at det glider så godt med overførelse af en hel masse af de grønlandske aktivitetsområder. Det er egentlig forbløffende, at det har kunnet gå i et så sikkert og fast tempo, uden at der har været problemer i det.

Jeg synes også, det er et meget spændende område, vi nu overdrager til hjemmestyret. Bl. a. er der grund til at lægge mærke til overdragelsen af boligområdet, arealområdet, udnyttelsen af arealerne, for det er noget meget, meget primært for et samfund, at der er

en meget nær kontakt på boligområdet, dets udvikling og dets vedligeholdelse. Det er meget væsentligt, at det nære samfund er med til at sikre boliger, som der jo også i Grønland er mangel på.

Jeg synes også, at det er væsentligt, at Grønland får de daglige forsyningsområder. Heri ligger der en mulighed for, at man på en anden måde i lokalsamfundene kan være aktive i forbindelse med nødvendig forsyning af lokalsamfundene.

Vi har altid fra Venstres side sagt, at når der er enighed mellem det grønlandske hjemmestyre og Ministeriet for Grønland, ministeren for Grønland, om at få tingene ordnet, så kan vi tiltræde det, for det må være det væsentligste, at der er enighed.

Derfor er det skuffende, når vi ser, at med hensyn til det tredje af de lovforslag, vi i øjeblikket har til behandling, siger man fra hjemmestyrets side, at man ikke kan godkende disse, som man kalder det, nedskæringer på bevillingerne. Trods det, at man her får overdraget de vældige værdier, der er i materialer, i boliger osv., mener man ikke, det er et rimeligt forhandlingsresultat, der er nået.

Man har fra Grønlands Landstings side lavet et udkast til Folketinget, og det glæder vi os meget til at se. Jeg føler næsten, at vi i denne sag i udvalget bliver lidt af en mæglingskomité. Det håber jeg ikke, for der må være nogle gode argumenter både fra ministeriets side og fra Grønlands hjemmestyres side, og vi må prøve at finde frem til en god løsning.

Det skal i hvert fald fra Venstres side være en bestræbelse at få også dette til at ende i enighed, så der er nogenlunde tilfredshed fra begge sider og det gode forhold kan fortsætte, når andre sager skal forhandles mellem Grønlands hjemmestyre og Folketinget.

Pelle Voigt (SF):

Man kan ikke undgå at blive noget forbløffet, når man læser de lovforslag, ministeren lægger frem for Folketinget her i dag. Man kan heller ikke undgå at have dyb forståelse for, at vi her for første gang står over for et lovkompleks, hvor der historisk for første gang i den periode, vi har talt om overdragelsen af områder til Hjemmestyret, ikke er enighed imellem regeringen og Landstinget. Det er ikke underligt, at der ik-

[Pelle Voigt]

ke er enighed, når vi ser på de helt umulige vilkår, man forestiller sig at denne overdragelse skal ske under.

Der skal ikke være nogen tvivl om, at SF altid har været og fortsat er en meget stærk tilhænger af hjemmestyreloven og dens regler og bestemmelser, og at vi varmt støtter intentionerne, en overførsel af disse områder til grønlandsk selvforvaltning. Men hvis vi ser på den struktur, ministeren f.eks. på boligområdet overlader det grønlandske hjemmestyre, og hvis vi ser på de økonomiske betingelser, man forestiller sig denne overdragelse skal ske på, så må man fastslå, at det ikke alene er utilfredsstillende, det er fuldstændig uacceptabelt.

Den danske stat har ved sin administration af boligområdet i Grønland gjort sig skyldig i årtiers forsømmelser med det resultat, at man i Grønland står med en massiv aktuel boligmangel på 3.900 boliger, som det vil koste 3,1 mia. kr. at oprette. Den danske stat er den ansvarlige for, at denne boligmangel ikke er afhjulpet i den situation, hvor man vælger at overdrage boligområdet til Grønland.

Vi ved desuden, at vedligeholdelsesstandarden i den grønlandske boligmasse er overordentlig ringe. Der er et meget stort vedligeholdelsesefterslæb, der er tale om omkring 350 mill. kr. blot for at bringe den eksisterende boligmasse op på et almindeligt, rimeligt vedligeholdelsesniveau.

Dertil kommer, at man ønsker at foretage en overdragelse af de huslejerestancer, som den danske stat ikke har været i stand til at inddrage, på en sådan måde, at Grønland forlods taber omkring 50 mill. kr. Det er på grund af det opgørelsestidspunkt, man har valgt – jeg kan se, at ministeren ser forundret ud.

Det betyder i virkeligheden, at man på forhånd lægger nogle økonomiske rammer, som gør denne overdragelse så godt som umulig at administrere. Man har i årene op til denne overdragelse ikke gjort sig nogen anstrengelser for at få hverken de strukturelle forhold omkring den grønlandske boligmasse eller de økonomiske forhold bragt i en sådan orden, at det kan fungere, at nogen som helst kan administrere det.

Det er næsten umuligt at forestille sig andet, end at det, man overdrager til hjemmestyret, er en art danaidernes kar, som den

danske stat er meget ivrig efter at slippe af med, sådan at andre end den danske stat skal betale for den danske stats forsømmelser.

Det er ikke rimeligt, det er efter vores mening ikke i overensstemmelse med intentionerne i hjemmestyreloven, og vi agter at vende os imod forslaget, hvis ikke Folketinget kan træde ind i sagen og komme i dialog med Landstinget om de økonomiske overdragelsesbetingelser.

Noget tilsvarende, måske ikke i helt så graverende grad, gælder omstændighederne omkring overdragelsen af Grønlands Tekniske Organisation, hvor vi jo ved, at Grønland i de kommende år, med det nedslidte energiapparat, man har, står over for nogle meget voldsomme investeringer i vandkraft, som den danske stat ikke har ønsket at foretage, og hvor den danske stat øjensynlig ikke engang vil yde den cadeau til Grønland, at man er villig til at give en statsgaranti. Det er naturligvis helt uacceptabelt og også noget, vi må se på i udvalget, når vi behandler denne lovgivning.

Alt i alt får man det lidt forstemmende indtryk, at ministeren sikkert uden at ville noget ondt med det er kommet til at fremlægge nogle overdragelseslove på en sådan måde og på sådanne vilkår, at man må sige, at dette ikke kan lykkes, ikke for det grønlandske hjemmestyre, ikke for nogen som helst. Det hænger økonomisk ganske enkelt ikke sammen. Man skal betænke, at de kolossale udgifter, som nu overføres til Grønland, skal bæres af en befolkning, der ikke er større end befolkningen i Gladsaxe Kommune. Jeg tror simpelt hen ikke på, at det på de økonomiske vilkår, som er lagt frem her, kan lade sig gøre.

Det virker lidt som en bonde, der for lange tider siden har lånt en hest af sin nabo og igennem mange år har misrøgtet den, ikke givet den noget at spise og nu erkender, at dyret er ved at dø, og så leverer den tilbage, for at naboen i den sidste tid kan have fornøjelsen af at fodre på øget, indtil det styrter om.

Det er ikke rimeligt, og Folketingets Grønlandsudvalg må gøre noget for at ændre vilkårene for dette, ellers kan jeg forsikre ministeren om, at vi ikke agter at støtte overdragelsesforslagene.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg må tilstå, at jeg ikke har været forbedret på en længerevarende debat om det nære samfund, principperne for Danmarks forhold til Grønland, Grønlands selvforvaltning etc. Det beklager jeg selvfølgelig, men jeg tror, det klogeste vil være, at jeg skåner de tilstedeværende for improvisationer på dette felt.

Rent undtagelsesvis står vi i en situation, hvor der ikke er enighed mellem Grønland og Danmark på et temmelig vitalt område. Det er klart, at der har været uenighed før, og vi, der beskæftiger os lidt mere med Grønlands forhold, ved, at det selvfølgelig ikke er lutter idyl under overfladen, men her er der nok lidt større uenighed, end vi er vant til. Vi synes derfor, at der i modsætning til tidligere er behov for et temmelig grundigt udvalgsarbejde, måske også et, som inddrager lidt bredere perspektiver end dem, vi har her, for at se tingene i en lidt større sammenhæng.

Hidtil – vi kan lige så godt sige det, som det er – har arbejdet i Grønlandsudvalget normalt haft en næsten ekspeditions-mæssig karakter, fordi der var opnået enighed på forhånd. Men det er måske udmærket, at man har Folketinget til at gå ind i arbejdet på et tidspunkt, hvor der er direkte uenighed mellem den danske regering og myndighederne i Grønland.

Jeg er også glad for – det håber jeg jeg har lov til at sige, selv om Venstres ordfører nu sidder i formandsstolen – at Venstres ordfører gav udtryk for det samme, sådan oplevede jeg det i hvert fald.

Jeg synes altså, vi er nødt til at lave en mere dybtgående analyse og vurdering under udvalgsarbejdet. På denne baggrund og fordi jeg ved, hvor ømtåligt området er, vil jeg først tage stilling til sagerne, efter at udvalgsarbejdet er afsluttet.

Birgith Mogensén (CD):

Centrum-Demokraterne kan fuldt ud slutte sig Grønlandsministerens lovforslag. CD er yderst tilfreds med, at den danske regering konsekvent overfører flere og flere ansvarsområder til Grønland. Det betyder ikke en svækkelse af rigsfællesskabet, tværtimod.

Det er vigtigt, at dygtige grønlandske politikere bruger flere kræfter på udviklingen i Grønland end på mere eller mindre vrede angreb på Danmark for størrelsen af de økonomiske tilskud.

Naturligvis har CD noteret sig, at Grønland har ønsket større tilskud i forbindelse med især boligsektorens overgang. Vi anerkender, at boligproblemet er stort i Grønland, men dels må vi også i Danmark holde igen på økonomien, dels er der faktisk gjort en stor indsats på boligområdet i de sidste 30 år.

Grønland bliver nødt til selv at yde en lidt større indsats. Især har CD lagt mærke til de helt urimelige huslejerestancer. De stiger voldsomt. Det er en farlig udvikling for hele Grønlands økonomiske udvikling, hvis borgerne ikke overholder deres økonomiske forpligtelser.

CD mener, at Folketinget bør støtte lovforslagene. Det er endnu et stort skridt i hjemmestyrets udvikling, og Grønlandsministerens resultat efter de komplicerede og barske forhandlinger er realistisk og rimeligt.

Dohrmann (FP):

Principielt har Fremskridtspartiet den opfattelse, at alt, hvad der overhovedet er praktisk muligt, bør overføres til hjemmestyret og administreres deroppefra, men det har unægtelig været en stor, stor skuffelse at se, hvorledes hjemmestyret i Grønland har klaret problemerne. Dengang vi sad i hjemmestyrekommissionen, gjorde vi os vel alle sammen temmelig store forhåbninger om, at nu ville der ske nogle ændringer. De ændringer er jo aldrig kommet. Hjemmestyret i Grønland har fortsat den linje, der blev anlagt her fra Folketinget. Man fortsatte uændret i de samme dårlige og nedslidte spor, som da det var Folketinget, der traf enhver afgørelse.

Nu kommer der så en række forslag igen, og det er helt i orden. Først og fremmest hr. Pelle Voigt stod her og jamrede over, at tilskuddene til Grønland var for små, og det var ikke i orden, og der var både det ene og det andet i vejen. Det lød nærmest, som om hr. Pelle Voigt mente, at nu skulle grønlænderne sultes ihjel.

Det, der sker med lovforslaget, er, at grønlænderne vederlagsfrit får overdraget hele den boligmasse, som vi år efter år har kostet

[Dohrmann]

milliarder af kroner på. Det giver man dem gratis, ikke en krone, og det er da også i orden efter vores opfattelse, lad dem selv styre det. Men der bør være en grænse. Hvor tosset, jeg vil næsten sige dumhovedet, hvis jeg ikke overskrider noget, hvor tossegod kan man være?

Hvad er det, hr. Pelle Voigt ønsker? Skal de danske skatteydere også betale den husleje, hjemmestyret får ind? Det er en totalt misforstået opfattelse, hr. Pelle Voigt har. Lad dem få de boliger gratis, og lad dem bo i dem, og lad hjemmestyret tage den leje, men hvorfor søren skal de danske skatteydere først dele pengene ud og bagefter ligesom stå og bukke og skrabe og sige tak, fordi vi også får lov til at betale deres husleje?

Jeg vil i øvrigt godt sige, at jeg synes, at der er flere ting, hvor ministeren bør skruе bissen lidt mere på. Det ligner f.eks. ikke noget, når vi er inden for et rigsfællesskab, at man gang efter gang skal høre formanden for Det Grønlandske Landsting sige: undergrunden er vores, danskerne kan få lov til at betale, men hvis vi skulle finde noget af værdi, så er vi ikke fælles om det, så er det vores, altså grønlændernes. Det hører ingen steder hjemme.

Vi støtter de forslag, som går i retning af at give større indflydelse til Grønland, men alt, hvad der hedder større bevillinger o.lign., vil vi stemme imod ud fra den opfattelse, at man får det hele gratis, og hvis man vil, kan man få lidt mere styr på det deroppe, end der er for øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Hvad er det, hr. Pelle Voigt vil, spørger hr. Dohrmann. Det er såmænd meget enkelt: jeg vil, at når denne overdragelse sker, så sker den på en sådan måde, at det kan lade sig gøre, og at den økonomisk hænger sammen.

Jeg tror, jeg kan anskueliggøre, hvad jeg mener, over for hr. Dohrmann, ved at spørge, om han kunne tænke sig at få overdraget en gammel rønne et eller andet sted, som ikke havde været vedligeholdt i 20 år. Betingelserne for den fuldstændig vederlagsfrie overdragelse til hr. Dohrmann var, at han satte rønnen i stand for 4 mill. kr. og i øvrigt sikkert ikke kunne sælge rønnen alligevel, når det kom til stykket.

Det er en gave af den karakter, der er tale om. Hvordan forestiller hr. Dohrmann sig, at det grønlandske samfund, der som sagt har et befolkningsmæssigt grundlag i retning af Gladsaxe Kommune, skal kunne rette op på en boligmangel skabt af den danske stat, på den danske stats ansvar, på 3.900 boliger svarende til 3,1 mia. kr., bare for at tage et eksempel? Hvordan forestiller hr. Dohrmann sig, at man skal administrere en gave, der blot i vedligeholdelse på ganske kort sigt koster 350 mill. kr.?

Hvordan forestiller hr. Dohrmann sig, at man skal lave en overdragelse på energiområdet, hvor de kæmpestore energiinvesteringer, den danske stat burde have foretaget og burde have stillet garanti for, ikke er foretaget?

Jeg vil godt spørge hr. Dohrmann ganske ærligt: ville hr. Dohrmann være interesseret i at overtage det her på de økonomiske vilkår, man byder Grønland? Det tror jeg ikke han ville, hvis han tænkte sig om, men det er måske også et voldsomt krav at stille.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Der er aldrig nogen, der er kommet og har tilbudt Helge Dohrmann en gratis bolig. Jeg tror heller aldrig, der er nogen, der har tilbudt hr. Pelle Voigt det. Det er jo sagen i en nøddeskal: man giver hele boligmassen.

Og så kan hr. Pelle Voigt sige, at det er den gamle boligmasse. Det er da muligt, der er nogle af boligerne, der er af ældre dato, men der er så sandelig også mange store, gode nybygninger deroppe. Det er kort sagt en boligmasse, der har kostet det hvide ud af øjnene. Det giver man dem gratis.

Det er da klart at, de folk, der bor i de boliger, skal betale husleje. Lejeindtægten tilfalder hjemmestyret. De penge kan hjemmestyret naturligvis anvende til at forbedre boligmassen og til at bygge nye boliger. Man kan da ikke gøre mere end at give folk deres boliger gratis. Man skal da ikke også betale deres husleje oveni. Det er helt ved siden af.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Det, jeg taler for, er, at det, man overdrager til Grønland, skal være noget, som hæn-

[Pelle Voigt]

ger sammen, og det skal være en overdragelse af noget, hvor den danske stat har overholdt sine forpligtelser. Det har man ikke gjort strukturelt. Man har aldrig etableret et system, hvor f.eks. huslejeopkrævningen fungerer. Man har aldrig lavet den nødvendige vedligeholdelse. Og alle de problemer, de årtiers forsømmelser, vi snakker om her, siger man nu at grønlænderne kan klare.

Jeg har en til vished grænsende fornemelse af, at hvis det her går galt, fordi det simpelt hen ikke hænger sammen økonomisk – hvordan vil hr. Dohrmann have, at Grønland skal skaffe penge til det her? Selv hvis man hugger hele indlandsisen op og pakker den i plasticposer og sælger den til drinks i USA, er der ikke penge nok til at rette op på disse forsømmelser – så vil hr. Dohrmann være den første, der kommer her og siger til os: se, hvor galt det går, de kan ikke finde ud af det i Grønland, osv.

Jeg kan ikke se, hvordan denne opgave overhovedet skulle kunne løses på basis af de strukturer, den danske stat har forsømt at bringe i orden, og på basis af det enorme økonomiske efterslæb, man overlader.

Hvis hr. Dohrmann mener, at denne gæld – det er i realiteten det, der er tale om – er administrerbar efter hele dette efterslæb, hele den kolossale serie af udgifter, man nu nødvendigvis må afholde i Grønland alene, så vil jeg meget gerne have opskriften. Jeg er sikker på, at det også vil interessere hjemmestyret meget at høre, hvordan det her egentlig økonomisk skal kunne hænge sammen. Det tror jeg ingen levende sjæl kan forklare, hverken hr. Dohrmann eller Grønlandsministeren.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jamen hr. Pelle Voigt, det er ingen gæld. Man får boligerne vederlagsfrit, de er gratis. Der er ingen prioriteter i ejendommene. Det er gratis. De folk, der bor i dem, skal naturligvis betale husleje. Indtægten fra huslejen tilfalder hjemmestyret. Der er ikke noget, der går i statskassen.

Og så vil jeg i øvrigt godt protestere. Det er da rigtigt, der er sikkert boligmangel i Grønland, men samtidig vil jeg vove den påstand, at der aldrig har været så mange boliger som i dag. Antallet har aldrig været stør-

re. Jeg ved da godt, at udviklingen også deroppe er gået i retning af, at børnene flytter tidligere hjemmefra, og derfor er det vel helt naturligt, at der er boligmangel, på nøjagtig samme måde som der er boligmangel i Danmark. Vi kan tage København. Der mangler man også boliger. Der skal trods alt være en grænse for det hele.

(Kort bemærkning).

Preben Lange (S):

Det er rigtigt, som hr. Dohrmann siger, at der er store huslejerestancer i Grønland. Men de argumenter, hr. Dohrmann anvendte, er ikke korrekte alle sammen.

Vi har oplevet i de sidste mange år, at der er misfangst af torsk og andre fisk, fordi de simpelt hen var væk fra de grønlandske farvande. Det er ikke kun boliger, det drejer sig om her. Det drejer sig også om fartøjer og andre former for erhvervsliv. Det har berørt det grønlandske samfund så kraftigt, at mange mennesker i øjeblikket har store økonomiske vanskeligheder ved at klare sig.

Derfor er det meget vigtigt at appellere til den danske regering. Når Grønland skal overtage boligområdet, må vi først og fremmest kræve her fra Folketinget, at der genforhandles mellem de grønlandske myndigheder og den danske regering. Her drejer det sig om milliarder af kroner, og hvis vi overtager boligområdet, som det er, vil det betyde et kæmpestort økonomisk tab for vores vedkommende, og det kan vi ikke leve med. Derfor er det vigtigt, at der optages genforhandlinger mellem de grønlandske og de danske myndigheder.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg mener ikke, hr. Preben Lange beviste, at jeg har sagt noget forkert heroppefra.

Hvis det virkelig er sådan, at fiskeriet har svigtet i Grønland og man ikke har råd til at betale de nugældende huslejer, det, man skal af med i dag, så er det helt op til hjemmestyret at fastsætte nogle andre huslejer, nogle andre priser.

Hvis man i øvrigt står der og jamrer over, at man hverken har råd til det ene eller det andet, så behøver hr. Preben Lange såmænd

[Dohrmann]

bare slå op i Statistisk Årbog og se, hvor meget der bliver sendt til Grønland.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Vi går til talerrækken.

Albrechtsen (VS):

Det forslag om tilskud, der ligger her, er både i formen og i indholdet en overordentlig grov og usømmelig behandling af et lille land, der ikke har magt eller midler til at slå fra sig. Det er magtbrynde og arrogance fra en i denne sammenhæng stormagts side over for et lille land, som til syvende og sidst må lade sig diktere de betingelser, den gamle kolonimagt agter at fastsætte. Det er meget ubehageligt at overvære, når det antager den form, der er tale om med det her forslag.

Landstinget har påpeget i sin henvendelse til ministeren, som ministeren har refereret i den skriftlige fremsættelse, at der ud over den manglende dækning for de opgaver, som skal overføres, er tale om en reduktion på 95 mill. kr. i 1987. Ministeren skriver i sin fremsættelse, at det skam ikke har noget med opgaveoverførsel at gøre; det er bare en besparelse, regeringen foretager som led i sin almindelige økonomiske politik. Man siger derudover, at der skal ske en regulering på 408 mill. kr., som ikke slår til. Det vil jeg vende tilbage til.

Landstinget siger i sin henvendelse – jeg citerer ifølge ministeren:

»Landstinget finder, at en overførsel af opgaverne på disse betingelser vil være i strid med princippet om en neutral økonomisk byrdefordeling, idet der forestår betydelige investeringer i boligbyggeri og i udskiftning af nedslidte elværker, som ikke er indregnet i bloktilskuddet, og som staten derfor undgår at finansiere.«

Det er altså klart Landstingets opfattelse, at den påstand, som bl.a. den konservative ordfører kom med, at der er tale om neutralitet, ikke er rigtig.

Boligproblemet er et af de største samfundsmæssige problemer i Grønland overhovedet, og i et svar til Grønlandsudvalget af 27. februar i år erkender ministeren klart, at der er en enorm boligmangel i Grønland. Ministeren oplyste på det tidspunkt, at der var kommunale ventelister på 3.600 ansøgere. Det er altså ikke, fordi den danske regering

ikke er klar over problemet. Det var erkendt allerede på det tidspunkt. Vi behøver for så vidt ikke at gå til andre kilder end ministeren for at dokumentere problemets omfang. Ministeren er selv fuldt ud klar over problemet.

Der er også gjort en beregning i et brev, folketingsgrupperne har modtaget fra landstyremedlem Arqaluk Lyngé, som er ansvarlig for boligområdet. Det er deri tallet, de 3.900 boliger, står, og det fremgår, at der på ungdomsboligområdet er en akut mangel på 1.400 boliger.

Det skal sammenholdes med, at man gennem mange år har haft den praksis, at statens deltagelse i finansieringen af byggeriet er faldet gradvis, og samtidig er vedligeholdelsen blevet skåret ned. Den metode, man har anvendt, er en meget enkel metode. Det var for så vidt den samme, staten f.eks. brugte over for amterne, da man udlagde særfor sorgen. Man kørte særfor sorgen ned. Alle kender vel beretningerne om, hvordan f.eks. institutionen Brejning så ud, efter at staten havde planlagt overdragelsen til amtskommunen.

Det har den fordel for staten, når man gør det på den måde, at så falder udgiftsniveauet. Man sparer penge i de år, hvor man skærer ned, men man sparer de helt store penge, når man skal beregne opgaveoverførslen, for det viser sig, at det er blevet mirakuløst billigt at drive disse ting. På den måde sikrer man sig de besparelser, man har foretaget i de forløbne år, fordi man har vanrøgtet opgaven, og samtidig sikrer man sig, når man skal beregne overdragelsesbeløbet, at det sker på et helt urimeligt grundlag.

Det kom amterne til at bøde slemt for, da de skulle rette op på særfor sorgen her i Danmark. Det vil Grønland på tilsvarende vis komme til at bøde slemt for i de kommende år, hvis lovforslaget går igennem, sådan som det er fremsat.

Hvis staten skulle leve fuldt ud op til sit ansvar, så kan man beregne, hvad bloktilskudsforhøjelsen skulle være ud over de 408 mill. kr. Den kan man efter mit skøn beregne til mellem 300 og 400 mill. kr., hvis de skulle foretage en opretning over en årrække. Det ville selvfølgelig ikke give en omgående opretning, for så skulle vi op på det beløb, som hr. Pelle Voigt nævnte, 3,1 mia. kr. på én gang. Jeg tror, at man ville komme anstæn-

[Albrechtsen]

digt ud af det, hvis man sikrede en forhøjelse, som på den løbende drifts- og anlægsramme, hjemmestyret skulle arbejde med, gav disse helt nødvendige 300-400 mill. kr. ekstra.

Det er selvfølgelig tal, som må gennemgås nærmere i boligudvalget ud fra behovene, men mindre kan på ingen anstændig måde gøre det.

Jeg synes, det var en meget klog tale, fru Lone Dybkjær holdt, i den forstand, at hun erkendte, at der var brug for meget grundige undersøgelser af disse ting i boligudvalget. Det vil jeg da gerne sige tak til Det Radikale Venstre for. Det er vi helt enige i, og især vil vi lægge vægt på, at undersøgelsen omfatter dokumentation for, hvilket udgiftsniveau det vil kunne lade sig gøre at gennemføre opretningen af boligerne for, hvis man f.eks. opstillede som målsætning, at problemerne skulle være nogenlunde under kontrol i løbet af 3 eller 5 år. Det er vel ikke helt urimeligt at have som målsætning.

Konkluderende kan jeg sige, at VS har samme opfattelse af de tre lovforslag som helhed, som SF har. Vi kan ikke stemme for dem, sådan som de ser ud her. Det er klart, at vi vil stemme for selve opgaveoverførslerne i det omfang, Landsstyret opretholder sit ønske om overførslerne, men vi kan altså ikke stemme for tilskudsloven, det vil være ganske umuligt, sådan som den ser ud nu. Det kan vi ganske enkelt ikke tage medansvar for.

Hr. Dohrmann afslørede en ufattelig uvidenhed om forholdene i Grønland. Jeg vil henvise ham til at læse en ganske interessant bog, som for nylig er udkommet. Den er skrevet af Lise Lyck og omhandler den grønlandske økonomi. Jeg tror, hr. Dohrmann har fået den tilsendt; ellers vil den i hvert fald nemt kunne fremskaffes.

Deri påvises det, at det, man har talt om i så mange år, at den danske stat skulle have underskud i forbindelse med Grønland, faktisk ikke er korrekt. Hvis man foretager en analyse af den samfundsmæssige relation mellem Danmark og Grønland, viser det sig faktisk, at de økonomiske fordele, Danmark har af rigsfællesskabet, opvejer det underskud, der er i statens overførsel af penge, bl.a. via bloktilskuddet til Grønland.

Hr. Dohrmann kan i den bog forvise sig om, at den danske del af rigsfællesskabet har

ikke tab på rigsfællesskabet. Men hvis man fortsætter den kurs, der nu føres fra den borgerlige regerings side, så vil man tværtimod nå den situation, at den danske del af rigsfællesskabet samfundsmæssigt vil trække ressourcer fra Grønland til Danmark, så vil der blive tale om en klassisk kolonialistisk udnyttelse fra det store lands side af det lille land. Jamen det kan da meget vel være, at hr. Dohrmann synes, det er utrolig morsomt, hvad jeg siger, men så vil jeg bede hr. Dohrmann om at læse bogen, for det, der står dér, er, så vidt jeg kan se, ikke til at gendrive.

Steenholdt (Grønl.):

Vores parti, Atassut, har den principielle holdning, at hjemmestyrets overtagelse af opgaver, som hidtil har været varetaget af staten, bør foregå i et roligt tempo og være afhængig af, hvorvidt hjemmestyret kan varetage opgaven forsvarligt såvel teknisk som økonomisk.

Atassut går således i princippet ind for, at hjemmestyret på et eller andet tidspunkt skal overtage boligforsyningen i Grønland. Lad mig citere de tanker, jeg udtrykte i Folketingets åbningsdebat, sp. 257-258:

»Blandt de alvorligste problemer, som nogle af Tingets medlemmer har stiftet bekendtskab med, er boligsituationen i Grønland. Der kan vist ikke være mange divergerende meninger om dette spørgsmål. Mangel på boliger har akkumuleret sig i den grad umiddelbart før boligsektorens overgang til hjemmestyrets ansvarsområde, at der må gøres noget ekstraordinært ...

Muligheden for at erhverve sig en rimeligt god bolig er en menneskeret. Løsningen af dette alvorlige problem i Grønland må ikke være afhængig af, hvem der formelt har ansvaret, og den må ikke forsinkes af formelle forhandlinger mellem de danske og de grønlandske myndigheder. Der kræves en resolut handling her og nu.«

Trods disse tanker er jeg imidlertid betænkelig ved, at netop dette arbejdsområde skal overføres til hjemmestyret allerede nytår 1987. Her tænker jeg på forslaget, hvori hjemmestyret efterlyser nogle beløb, fordi det, som jeg plejer at sige, altid er vanskeligt at gøre noget, hvis man ingen penge har eller mangler nogle. Alle er vist klar over, at netop boligforsyningen i Grønland i disse år har

[Steenholdt]

givet og fortsat giver meget alvorlige problemer for det grønlandske samfund.

Det er min opfattelse, at spørgsmålet om hjemmestyrets overtagelse af denne opgave og dens konsekvenser bør drøftes meget grundigt mellem danske og grønlandske myndigheder, før tidspunktet for overgangen fastlås.

Det er selvfølgelig rigtigt som anført i motiverne, at det må blive hjemmestyrets egen sag, hvor højt man vil prioritere boligområdet. Men ser man på hjemmestyrets nuværende økonomi, forekommer det mig vanskeligt at forestille sig, hvilke opgaver der må stå tilbage for forøgelse og forbedring af boligstandarden i Grønland.

Jeg mener ikke, det er forsvarligt teknisk og ikke mindst økonomisk at lade hjemmestyret overtage denne opgave allerede om et par måneder, og jeg må forbeholde mig at fremføre detaljer og indvendinger ved lovforslagets behandling i udvalget. Jeg har set, hvad der foregår, og det er derfor, jeg benytter dette tidspunkt til at sige det. Jeg er meget bekymret for, hvordan denne tanke kan realiseres.

Grønlandsministeren har fået adskillige alvorlige spørgsmål af mig om isoleringsmateriale asbests anvendelse i det grønlandske boligbyggeri. Jeg får stadig væk ikke tilfredsstillende svar. Undersøgelserne foregår, overtagelsen skal ske om to måneder. Anvendelse af dette sundhedsfarlige stof er i Danmark stoppet, og der er udsigt til, at det skal fjernes med meget store omkostninger.

Hr. minister, hvad med Grønland? Asbest anvendes fortsat som isoleringsmateriale i såvel offentlige som private bygninger og fartøjer i Grønland. Endnu en gang vil jeg henstille til Grønlandsministeren, at han snarest tager spørgsmålet op med det grønlandske hjemmestyre og finder frem til økonomiske løsninger eller aftaler inden nytår 1987. Ellers begynder skænderierne igen om, hvem der skal betale, hvem der har forsømt noget, hvem der ikke vil betale, hvem der skal sælge den gamle rønne. De kommer nok igen, hvis ikke man klarer dette spørgsmål.

Vedrørende lovforslag nr. L 26 om el, vand m.m. gælder de samme betragtninger.

Jeg mener således, at det er for tidligt at overføre opgaverne til hjemmestyret allerede nu, selv om jeg betragter boligområdet som mere alvorligt end el, vand m.m. Selv om

man kan henvise til, hvad Landstinget har vedtaget, skal man også tænke på, hvad udfaldet af forhandlingerne her i dag kan blive.

Vedrørende lovforslag nr. L 28, forslag til lov om ændring af lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre og de grønlandske kommuner, kan jeg på det foreliggende grundlag anbefale vedtagelse af loven. Jeg må ganske vist indrømme, at regeringens stramme økonomiske politik er gået stærkt ud over Grønland, hvor store samfundsproblemer, hvis løsning trænger sig på, nok fortjente noget større opmærksomhed også fra de bevilgende myndigheders side. Imidlertid må jeg i princippet fastholde den holdning, at Grønland loyalt må dele de vilkår, som gælder for Danmark som helhed.

Det er derfor, jeg anbefaler loven, selv om jeg kan se, at det bliver vanskeligt at opretholde levestandarden i Grønland i de kommende år.

Grønlandsministeren har jo lovet at give mig mere dybtgående besvarelser af mine forskellige spørgsmål i forbindelse med åbningsdebatten. Selv om nogle af dem ikke helt passer til disse lovforslag, synes jeg, at ministeren må opfylde sine løfter til mig.

Mine spørgsmål var: hvornår kan vi forvente at der bliver normale tilstande på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk? Hvornår indstilles deportationen af de grønlandske patienter, som ellers kunne behandles i Grønland?

Der er også et andet spørgsmål, jeg har stillet til Grønlandsministeren. Vedrørende bombeflyets nedstyrtning ved Thule spørger jeg: vil ministeren, udenrigsministeren og indenrigsministeren gøre deres yderste for, at sagen bliver undersøgt så grundigt som overhovedet muligt? Der er sandsynligvis flere grønlændere, som er blevet stråleramt, og de har aldrig gået til de nødvendige konstante undersøgelser. Det er meget pinligt for mig, at jeg er nødt til at bruge så hårdt et udtryk og må spørge Grønlandsministeren på den måde: har man løjet for os for 18 år siden? Har man givet os beroligende, falske oplysninger? Vil man gøre det igen næste gang, hvis der igen sker en lignende ulykke i grønlandske farvande eller i Grønland? Det er det spørgsmål, jeg gerne vil stille til Grønlandsministeren.

I dag har vi ingen måleinstrumenter for radioaktivitet. Vi lever i frygt efter ulykken i

[Stenholdt]

Rusland. Danskerne kan nu måle alt om radioaktivitet, men sådanne instrumenter er for dyre for grønlænderne. Det svar har vi fået fra Risø. Hr. Grønlandsminister, det er Dem, der trods alt er vores talerør i regeringen. Prøv i det mindste at forhindre falske oplysninger i en sådan situation som den, vi efter min mening har fået for 18 år siden!

Dernæst gældssaneringsloven, som vi også var lidt inde på ikke gælder for Grønland. Det er den danske gældssaneringslov, men behovet for gældssanering er der. Hvad siger ministeren til det?

I øvrigt vil jeg sige til hr. Dohrmann: vi er efterhånden også klogere med hensyn til at købe gamle bygninger eller gamle skibe; udgifterne kan blive så store. Mon ikke hr. Dohrmann i forbindelse med sit erhverv også har den slags erfaringer?

Preben Lange (S):

Hr. formand. I de syv år, Siumut har siddet i landsstyret i Grønland, har vi erfaret, at det er yderst vigtigt at sammenholde styringen af driftsomkostningerne, såfremt en dæmpning af inflationen skal lykkes.

På baggrund af GTOs store betydning for beskæftigelsessituationen og den grønlandske økonomi som helhed kan det ikke undre nogen, at Siumut hermed vil anbefale Folketinget, at GTO overtages hurtigst muligt og som en helhed med den nuværende ledelsesstruktur og organisation.

Som begrundelse for denne anbefaling skal jeg nævne følgende: en samlet overtagelse af GTO vil åbne mulighed for en pris- og takstpolitik på grønlandske præmisser og samtidig give hjemmestyret bedre kort på hånden i inflationsbekæmpelsen. En samlet overtagelse vil også betyde, at personalet vil kunne overføres til hjemmestyret på en mere smidig måde. Samtidig vil de berørte ansatte have klarhed over deres fremtidige stilling. Den gradvise overtagelse af KGH har jo vist os, at der meget let kan opstå uro blandt de i overtagelsen involverede medarbejdere. Dette er ikke mærkeligt og bør undgås i forbindelse med en overtagelse af GTO.

En gradvis overtagelse vil betyde, at hjemmestyret vil skulle forhandle sideløbende med stat og kommuner, mens en samlet overtagelse vil indebære, at hjemmestyret efter overtagelsen kan optage drøftelser med kom-

munerne, uden at staten kommer ind i billedet.

Jeg skal derfor på mit partis vegne udtale vores støtte til lovforslag nr. L 26 om el, vand og varme, brandvæsen, havne, veje, telekommunikation m.v. i Grønland.

Lovforslag nr. L 27 er mere problematisk. Landsstyret er helt indstillet på at overtage boligområdet til nytår sammen med hele GTO-pakken, da hjemmestyret først derved kan opnå den afgørende indflydelse på hele det sociale spektrum, men på den anden side siger vi jo, at staten har ladet boligmassen forfalde og i det hele taget er sakket agterud på dette område. Staten har oparbejdet et problem for os, og det er dette problem, vi nu får overdraget.

Landstingets holdning i boligspørgsmålet bliver loyalt og korrekt fremstillet af Grønlandsministeren i hans skriftlige fremsættelse af 8. oktober i år, hvor han bl.a. siger:

»Landstinget finder, at en overførsel af opgaverne på disse betingelser vil være i strid med princippet om en neutral økonomisk byrdefordeling, idet der forestår betydelige investeringer i boligbyggeri og i udskiftning af nedslidte elværker, som ikke er inddraget i bloktilskuddet, og som staten derfor undgår at finansiere.«

Det er jo udmærket. Hvad der derimod er vanskeligt at forstå, er ministerens tilbagevisning heraf, når han siger:

»Hjemmestyret har ret i, at der bliver foretaget besparelser på disse områder i forbindelse med udarbejdelsen af ministeriets forslag til finanslov for 1987. Dette skete imidlertid som led i regeringens samlede økonomiske politik og havde ingen sammenhæng med planerne om områdernes overdragelse til hjemmestyret.«

Her siger ministeren for Grønland jo lige ud ad landevejen, at der ikke er sammenhæng i tingene. Regeringens samlede økonomiske politik har ingen sammenhæng med bestemmelsen i hjemmestyreloven om at udsætte overdragelse af sagsområder fra Danmark til Grønland. Før har vi sagt og forventes så at sige: »Nå ja.« Men vi havde jo dog netop fået udsat en sådan sammenhæng. Vi havde netop forventet en samlet politik, der ville resultere i en overdragelsesforretning, som begge parter kunne være tjent med. Men Grønland er ikke veltjent med at overtage et

[Preben Lange]

område, som den ansvarlige minister selv åbent vedgår er blevet misligholdt.

Løbet er kørt, og overdragelsen vil finde sted, men her kommer vi for første gang til at stå med et sagsområde, der er fyldt med problemer, der ikke havde været nødvendige, og som er skabt i Hausergade. Det er ikke godt.

Vedrørende lovforslag nr. L 28 vil jeg for nærværende nøjes med at sige, at det er utilfredsstillende, at bloktilskuddet fremover ikke tager højde for de ganske væsentlige udgifter og investeringsbehov, som staten har lagt til rette for os ved at overdrage os en stak nedslidte elværker og en misligholdt boligmasse. Her står vi jo over for uomgængelige behov, som der bare skal findes penge til. Som landet ligger, vil der nu for Grønlands hjemmestyre ikke være nogen vej udenom for første gang at gå ud på det internationale lånemarked. Det vil den danske regering nu hjælpe os til, hører vi. Javel, men det ville dog have været bedre og mere rimeligt, om regeringen i det mindste kunne have ydet en statsgaranti for de lån, vi nu bliver tvunget ud i. Men det vil regeringen heller ikke.

Det hele antager efterhånden karakter af, at disse sagsområder er noget, som regeringen benytter lejligheden til at skubbe fra sig, snarere end at antage den konstruktive holdning, at Grønlands hjemmestyre skal have rimelige vilkår for at klare disse opgaver.

Jeg vil nu gerne appellere til Tinget om at overbevise regeringen om, at det er det, vi skal have: rimelige vilkår.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Under åbningsdebatten sagde jeg til hr. Steenholdt som svar på de spørgsmål, der der blev stillet, at jeg glædede mig til en god Grønlandsdebat i forbindelse med disse lovforslag. Det er jo også rigtigt, at debatten er blevet bredere og har taget længere tid, end Grønlandsdebatter normalt gør her i Folketinget; det er der ikke noget underligt i. Fru Tove Lindbo Larsen sagde, at her skrives der historie, og det gør der jo.

Samtidig sagde fru Tove Lindbo Larsen, at det ikke bare drejer sig om nyt brevpapir, men at det er ganske overordentlig komplicerede problemer, der er tale om.

Det afspejles selvfølgelig, når man hører hr. Albrechtsen tale om klassisk kolonial-

stisk udnyttelse, om grov og usømmelig behandling, om magtbrynde og arrogance og om gammel kolonimagt på den ene side, og samtidig mene, at bloktilskuddet skulle være en 300-400 mill. kr. ekstra om året, og når man samtidig hører hr. Pelle Voigt være forbløffet og mene, at uenigheden her er historisk, at staten er ansvarlig, og så føje til, at der skulle 3 mia. kr. ekstra til. Når det er synspunkterne på den ene side og man samtidig hører, at hr. Dohrmann synes, at det egentlig er ganske flot, at Danmark afleverer for 4 mia. kr. værdier uden i øvrigt at kræve penge for det, så er det klart, at man har nogle yderpunkter, som der er god grund til at beskæftige sig mere med.

Princippet, som disse overførsler finder sted efter, er jo blevet meget tydeligt understreget af fru Alice Brask, nemlig at man skal hverken tjene eller tabe på overførslerne fra den danske stats side. Men deri ligger jo også problemer, for hvordan definerer man det? Betyder det, sådan som jeg opfatter det, at man skal fortsætte med at bevilge de penge, som vi ville have bevilget, hvis vi fortsat havde haft ansvaret? Eller betyder det, som nogle synes at mene, at lige før man afleverer et stort ansvarsområde, skal standarden voldsomt forøges, og at det er deri, problemet ligger?

Jeg glædede mig over, at fru Lone Dybkjær sagde, at denne uenighed, der nu klart afspejler sig, også må føre til et bredere udvalgsarbejde i Grønlandsudvalget end normalt. Det glæder jeg mig til. Jeg glæder mig specielt til det på baggrund af, at Grønlandsudvalget og også Folketingets finansudvalg jo netop i sommer har været på en rejse i Grønland og derfor ved selvsyn har kunnet konstatere de problemer, der er. Jeg tror ikke, der er nogen i denne sal, der er uenig i, at der er et meget stort boligproblem, og det er det, vi dér får mulighed for at diskutere.

Må jeg efter dette generelle lige svare på et par konkrete spørgsmål.

Hr. Pelle Voigt lagde mærke til, at jeg så lidt forundret ud, da hr. Pelle Voigt nævnte, at opgørelsestidspunktet for overdragelsen af restancer kostede Grønland 50 mill. kr. Jeg fik, tror jeg da, forståelse af, at det, hr. Pelle Voigt ønskede, var, at man havde gjort det op pr. 1. januar 1987 i stedet for, og så tror jeg, at de 50 mill. kr. er i underkanten. Det er ganske klart, at hvis vi havde meddelt på

[Ministeren for Grønland]

et tidspunkt, at uanset hvor store restancerne i øvrigt ville blive i løbet af året, så ville restancerne overgå, så der skal meget fantasi til at forestille sig, hvordan det havde udviklet sig med disse restancer.

Fru Tove Lindbo Larsen stillede et par konkrete spørgsmål, bl.a. om der var flere personaleproblemer, og om det havde været forhandlet med alle organisationerne. Efter min bedste overbevisning er der ikke flere personaleproblemer; det har været forhandlet med alle organisationerne. Der er nogle enkelte personer, der ikke har ønsket at gå med over til hjemmestyret, som har fået valget, men personaleproblemerne er altså forhandlet færdig.

Samtidig bad fru Tove Lindbo Larsen om en status for boligbyggeriet, og det synes jeg også kan være nyttigt, da det er det, det mest drejer sig om her, og det giver jeg naturligvis tilsagn om at vi vil give udvalget.

Fra hr. Steenholdts side blev der stillet nogle konkrete spørgsmål, som jeg meget hurtigt med formandens tilladelse vil svare på, selv om de ligger i yderkanten af emnet. Det var en gentagelse fra åbningsdebatten, og det kan såmænd gøres næsten med stikord.

Dels spurgte hr. Steenholdt, hvordan det egentlig er med Dronning Ingrid's Hospital og den uofficielle konflikt, der løber dér. Jeg skal nøjes med at sige lidt diplomatisk og upræcist, men sådan at det forstås alligevel, at jeg tror, at når denne weekend er slut, så kan vi se meget mere positivt på det. Der foregår forhandlinger mellem Dansk Sygeplejeråd og ministeriet, mens jeg står her, og jeg tror, at vi efter weekenden vil se meget mere positivt på den situation.

Så spurgte hr. Steenholdt, hvordan det var med lukkethed eller åbenhed omkring B 52-flyets styrt for 18 år siden. Jeg kan garantere for, at Grønlandsministeriet – og jeg ved, det også gælder mine kolleger i de andre ministerier – vil være så åbne, som det overhovedet er muligt, og at alle oplysninger vil blive fremskaffet. Vi er lige så interesserede som hr. Steenholdt og offentligheden i det hele taget i at få at vide, hvordan forholdene var.

Vi har inden for Grønlandsministeriets område bedt landslægen om at sige til lokalbefolkningen, at alle, der dengang på en eller anden måde var involveret i det, skal komme

til en undersøgelse, og vi vil altså gøre vores yderste.

Derimod er der et andet emne, som hr. Steenholdt med rette har taget op ofte, men hvor hr. Steenholt må være fejlinformeret nu, nemlig at vi stadig skulle bruge asbest i Grønland. Ifølge den viden, jeg har nu – og den skulle være helt aktuel – så bruges der ikke asbest mere i Grønland overhovedet, så der må være en fejlinformation et sted undervejs.

Hr. Preben Lange sagde, at begge områder skulle overgå nu, men at den neutrale byrdefordeling ikke var blevet opretholdt, og mente, at dette var et sagsområde født med problemer. Det er jeg enig i, det er sandelig et sagsområde født med problemer. De problemer blev født efter anden verdenskrig i 1948, da man tog den beslutning at udvikle Grønland så hurtigt, som det har udviklet sig. Da blev problemerne født, og det er noget af en overdrivelse at mene, at problemerne skulle være født i Hausergade. Problemerne er, at Grønland er så uendelig stort, at befolkningen bor så spredt, som de gør, og at udviklingen fra en meget lav standard til en meget høj standard skulle gå så hurtigt. Det fører problemer med sig, bestemt, men det er ikke problemer, som er født i Hausergade.

Samlet vil jeg naturligvis give tilsagn om, at jeg i udvalget meget gerne diskuterer synspunkterne videre. Jeg synes egentlig, at det er parlamentarisk rimeligt på et tidspunkt, hvor udviklingen i Grønland går så stærkt, som den gør. Man når fra den udøvende myndigheds side i forbindelse med forhandlingerne til et resultat – så langt kan vi gå og ikke længere. Man lægger så dette frem for Folketinget i et lovforslag, så Folketinget har mulighed for at få indflydelse på, om det forhandlingsresultat, som jeg altså er nået frem til, kan accepteres af et flertal i Folketinget eller ej. Når synspunkterne så spænder fra 3 mia. kr. og ned til det, som vi har ment, 408 mill. kr., er der ikke noget ejendommeligt i, at det må give en uenighed, der også vækker genklang her i Folketinget.

Jeg giver altså tilsagn om støtte til en spændende og interessant udvalgsbehandling. Jeg skal komme med alle de svar på spørgsmålene, jeg overhovedet kan.

(Kort bemærkning).

Steenholdt (Grønl.):

Lad mig lige komme tilbage til spørgsmålet om asbest. Jeg har ikke fået svar fra ministeren. Den skal måske fjernes en dag. Når det bliver besluttet efter nytår, har man da talt om, hvem der skulle betale? Har det grønlandske hjemmestyre råd til det, hvis i det mindste en fjerdedel eller halvdelen skulle betales af Grønlands hjemmestyre? For jeg ved da godt, at det er en kostbar affære i Danmark, og det er derfor, jeg spørger. Man er nødt til at holde en aftale fra nu af, og så længe undersøgelserne foregår, jamen så er det overtaget af Grønlands hjemmestyre.

Jeg har jo sagt, at den nuværende økonomi er betænkelig, og hvis det skal komme oven i købet, at alle disse gamle bygninger skal nedrives, og asbesten skal fjernes, og at det skal man klare fra nu af, så er det en farlig sag, som Grønlands hjemmestyre skal være klar over.

Så begyndte vi også for et øjeblik siden at tale om gældssanering, om at grønlænderne skylder så meget, og de bliver beskyldt for, at det ikke har passet. Men jeg har jo sagt allerede i starten, at der er to måder. Der er nogle fangere, der er nogle fiskere, der ufor skyldt har fået så meget gæld, at de er nødt til at betale resten af deres liv. Det var det, jeg tænkte på. Det skal man gøre som i Danmark, idet det er bedre for dem, at de kan starte et erhverv, i stedet for at de bliver straffet resten af deres liv. Jeg vil gerne have svar på de to spørgsmål til Grønlandsministeren.

I øvrigt synes jeg, at det var godt, det om Dronning Ingrid's Hospital, og hvad der skete for 18 år siden ved Thule. Jeg er lidt mere betrygget, hvis Grønlandsministeren vil gøre det, som han har svaret mig.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS)

Ministeren mente, at de synspunkter, som SF og VS havde fremført, var der ikke nogen grund til at beskæftige sig med, men jeg vil så godt stille et spørgsmål til ministeren, som nu afviser at drøfte vores tal. Ministeren blander de 3 mia. kr. og de 400 mill. kr. sammen. De er jo udtryk for det samme. De 3,1 mia. kr. er, hvis man løser problemerne gennem et engangsbeløb, de 400 mill. kr. er udtryk for, at man tager det over en forhøjelse

af det løbende tilskud. Det er jo ikke det afgørende.

Jeg vil godt spørge ministeren, om de tal, hr. Pelle Voigt og jeg har fremlagt for beregningen af behovet, er forkerte. Jeg har tidligere forstået det sådan, at ministeren faktisk har accepteret, at det er behovet, og det er jo et yderligere tilbageskridt i debatten, hvis vi nu skal til at konstatere, at ministeren end ikke længere vil erkende behovet. Derfor ville jeg godt bede om at få oplyst, om vi dér har taget fejl. Jeg troede, ministeren erkendte, at det var i hvert fald behovet.

Dernæst ville jeg gerne spørge: hvad ville det have kostet for staten at fortsætte? Hvis boligstandarden bare skulle tilnærmes til det danske boligniveau over f.eks. 10 år, er det en meget stor opgave. Hr. Dohrmann mente, at der jo er boligproblemer overalt, men i Grønland er der f.eks. det forhold, at der er ét menneske mere pr. bolig i gennemsnit, end der er i Danmark. Det viser noget om, at boligstandarden er langt, langt lavere i dag i Grønland, og det er jo statens skyld.

Hvad ville det have kostet staten, hvad har staten tjent på, at man kaster denne opgave fra sig uden at levere pengene med til Grønland? Det synes jeg er det rigtige spørgsmål at stille, når man gør op, hvem der har tjent, og hvem der har tabt. Jeg ved ikke, om ministeren kan oplyse det tal nu, men så kan vi vel få det beregnet i boligudvalget, håber jeg.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF)

Jeg forstår godt ministerens ubehag ved at diskutere det kolossale efterslæb, der er i boligsektoren i Grønland, for det er jo klart, at der er et dansk ansvar for det efterslæb.

Men jeg har lidt svært ved at forstå, at ministeren betegner f.eks. tallet på 3,1 mia. kr., som det altså skal koste at afhjælpe den nuværende boligmangel på 3.900 boliger i Grønland, som et synspunkt. Jeg troede, det var en kendsgerning.

Derfor vil jeg gerne vide, hvad det egentlig er, ministeren bestrider her. Er problemet det, at der er en boligmangel på 3.900 boliger, eller mener ministeren, at det er forkert, at en bolig i Grønland i dag gennemsnitlig, sådan som hr. Arqaluk Lyngé har oplyst over for Folketinget, koster ca. 800.000 kr., altså at vi regner med en m²-pris på 13.000 kr.?

[Pelle Voigt]

Hvad er det, der er forkert, for hvis man ganger disse tal sammen, når man altså med stor præcision frem til et tal på omkring 3,1 mia. kr.

Endelig vil jeg også i tilknytning til hr. Albrechtsens spørgsmål om, hvad det ville have kostet staten at videreføre disse ting, spørge, hvad staten nu sparer ved at lægge hele energisektoren fra sig i en situation, hvor man ved, at det energimateriale, de elektricitetsværker, som står på Grønland, nødvendigvis skal udskiftes, og der skal meget, meget store investeringer til.

Jeg går ud fra, at det slet ikke er indgået i regeringens overvejelser, at dette er et overordentlig opportunt tidspunkt at overføre denne sektor til hjemmestyret på. Men jeg vil gerne have ministeren til at give os en fornemmelse af, hvad det egentlig er for kolossale anlægsudgifter til den nødvendige udskiftning af disse energianlæg, man sparer, og så forklare os, hvordan der er taget hensyn til det i udregningen af bloktilskud.

Jeg er naturligvis enig med hr. Albrechtsen i, at alt dette kan ikke løses på én gang gennem en kæmpepose penge, men hvordan kommer det til udtryk i den bloktilskudsregulering, som ministeren har forelagt for Folketinget i dag?

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg vil godt sige til både hr. Pelle Voigt og hr. Albrechtsen, at jeg synes, deres forudsætninger er helt forkerte, og jeg synes, for at være rigtig, ikke grov, men så i hvert fald klar, at det er noget af en hån mod hele den grønlandske befolkning, sådan som de to herrer argumenterer. De fremstiller det jo reelt, som om grønlænderne betragter Danmark som ét stort socialkontor.

Som jeg sagde tidligere, er der tale om, at den danske stat fuldstændig gratis overdrager hele boligmassen, som vi har kostet rigtig mange penge på gennem årene. Det får man fuldstændig gratis, og man kan gøre med det, hvad man vil. Man kan sætte huslejerne ned, man kan sætte dem op, det overlader man til hjemmestyret. Og så beklager man sig over, at det ikke er nok!

Jeg sad i hjemmestyrekommissionen i sin tid, og jeg kan godt huske, at det var et grønlandsk ønske, at nu ville man have hjemme-

styre. Et flertal her tilsluttede sig tanken, og den er da også sund, men den måde, debatten her i dag er ført på af både VS og SF, synes jeg er under lavmålet.

Også fra Grønlands side må den blive betragtet som sådan, fordi både VS og SF jo med andre ord siger, at grønlænderne er interesseret i én ting, nemlig at pine så meget som muligt ud af de danske skatteydere. Andet er der jo ikke i det, de to herrer har sagt.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Hr. Steenholdt beskæftigede sig en del med restancerne og understregede, at specielt blandt grønlandske fiskere og fangere har der været nogle år, hvor kulden har gjort, at der har været meget dårlige indtægter, og talte i den forbindelse om gældssanering.

Nu er det jo sådan, at hele erhvervsstøtteleven er overgået til Grønlands hjemmestyre, og det vil sige, at det er Grønlands hjemmestyre selv, som har mulighed for at foretage en sådan gældssanering, så længe det drejer sig om erhvervsområderne.

Når det drejer sig om boligområdet, så er det bestemt rigtigt, at en del af restancerne – også en stor del af restancerne – skyldes manglende betalingsevne. Men det ville være forkert fra denne talerstol ikke også at erkende, at der også nogle steder findes en manglende betalingsvilje, og det, som er bekymrende ved, at restancerne er steget så voldsomt, som de er steget, er jo, at det bliver meget svært for det grønlandske hjemmestyre at få demokratisk, politisk trufne beslutninger ført ud i livet, hvis grundlaget for indtægterne ikke er i orden. Derfor er det en faretruende udvikling, at restancerne er steget, som de er.

Må jeg til hr. Albrechtsen og til hr. Pelle Voigt sige, at jeg naturligvis gerne vil drøfte hele den problemstilling, som både hr. Albrechtsen og hr. Pelle Voigt rejser. Det, jeg opponerede imod, var, at når man bruger ord som arrogance og magtbrynde og gammeldags kolonipolitik og udbyttepolitik og på grundlag af en bog, der udkom for nylig, fremstiller hele situationen, som om Grønland er et område, som Danmark kynisk udbytter og tjener penge på, så er seriositeten i debatten ikke så væsentlig, at man kan tage den op, synes jeg.

[Ministeren for Grønland]

Derimod vil jeg gerne sige, at der er ingen misforståelse omkring beregningerne. Jeg sætter ikke væsentlige spørgsmålstegn ved beregningerne for den boligmangel, der er i Grønland. Den er meget stor. Dér, hvor uenigheden kommer frem, er, i hvilket tempo denne boligmangel skal afhjælpes. Det er vi uenige om, men egentlig ikke beregningerne af, at der er en stor boligmangel i Grønland.

Jeg kan give et meget præcist tal både til hr. Pelle Voigt og til hr. Albrechtsen, når der bliver spurgt: hvor meget sparer den danske stat ved, at dette område overføres til Grønland nu. Det præcise tal er naturligvis nul kroner, for hvis vi sparede noget som helst ved at gøre det, ville vi virkelig være i strid med hjemmestyreløven. Og derfor er udgangspunktet naturligvis også, at det, vi har forhandlet, er den finanslov 1987, hvorpå der står de penge, som vi ville have brugt, hvis vi fortsat havde haft ansvaret for det område.

Det må hele tiden være udgangspunktet, og derfor vil den egentlige politiske debat altid dreje sig om, i hvilket tempo vi vil være med til at udvikle det, hvor mange penge der er til området. Men vi sparer naturligvis nul kroner ved at overføre disse opgaver.

Må jeg så, da det nu har været en lidt bredere debat, end det plejer at være, og da det er så sjældent, vi har Grønlandsdebat, tillade mig, hr. formand, at citere den første Grønlandsminister, man havde, som stod på denne talerstol den 18. oktober 1955. Det var Johannes Kjærbøl, som i en debat om Grønlands udvikling sagde noget, som jeg synes der er grund til specielt at minde hr. Pelle Voigt og hr. Albrechtsen, men også os alle sammen om.

Johannes Kjærbøl sagde i sin første ministertale den 18. oktober 1955:

»Det ville ikke være rigtigt at benægte, at der er begået fejl ved opbygningsarbejdets gennemførelse, men hvorledes skulle også fejl kunne undgås med det tempo, der har været med hensyn til boligbyggeri, sygehusbyggeri, byggeri for skolevæsenet, oprettelse af erhvervsvirksomheder og meget mere?

Kritikerne undlader ofte at pege på den kolossale indsats, som Danmark her har øvet, og det er uretfærdigt, hvis man ikke, når kritikken øves, tager denne indsats i betragtning. Når man ser, hvad der allerede er udrettet på de førnævnte områder, bliver man klar over, at det faktisk er en hel revo-

lution, der er ved at foregå deroppe, og jeg føler den største respekt for de mange, både dem, der arbejder i Grønland, og dem, der hervedefra øver en indsats, som har viet deres kræfter til denne sag. Jeg tror også, at vore medborgere i Grønland er klar over, at vi har sat meget ind på at højne levestandarden deroppe, og det er vi naturligvis fortsat rede til. Men i sidste instans må den grønlandske levestandard blive bestemt af grønlændernes egen indsats i produktionen.«

Det sagde Johannes Kjærbøl i den første Grønlandsministertale, der har været holdt fra denne talerstol.

Jeg ville i dag have brugt andre ord, men er helt enig i synspunkterne.

(Kort bemærkning).

Steenholdt (Grønl.):

Jeg efterlyser stadig væk svaret om fjernel-sen af asbest i det grønlandske byggeri. Har man planer om at fjerne det, og hvor meget ca. koster det, og hvem er det, der skal betale? Har man snakket om det, eller er det sådan, at man bare skal give det til hjemmestyret: værsgo, I må gerne selv fjerne det?

Er det tanken? Jeg efterlyser stadig væk svaret fra Grønlandsministeren.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Det glæder mig, at ministeren nu går ind på at diskutere, i hvilket tempo, sådan forstod jeg ministeren, boligmangelen skal afvikles. Jeg tror, det var sådan, ministerens ord faldt. For det er jo en helt ny synsvinkel, regeringen dér bringer ind. Med de 408 mill. kr. var det jo ikke planen, at der skulle være mulighed for at nedbringe boligmangelen. Det ville i hvert fald ikke kunne lade sig gøre inden for det beløb. Man har jo ikke med den hidtidige ramme kunnet nedbringe bolig-mangelen, tværtimod er den vokset.

I den bog, som vi har været inde på tidligere i debatten, »Grønlands økonomi« af Lise Lyck, siges det om den nuværende nybygningstakt, at nybyggeriet på ca. 500 boliger pr. år svarer til den årlige vækst i boligbehovet, så den manglende målopfyldelse vil formentlig bestå 1990erne igennem.

Med de midler, som er til rådighed, kan der altså ikke ske nogen afhjælpning af bo-

[Albrechtsen]

ligmangelen, og det hvad enten det er staten eller landsstyret, der forestår byggeriet. Dertil kommer, at hvis landsstyret inden for rammen på 408 mill. kr. ville prioritere at begynde at vedligeholde boligerne – hvad der jo vil koste penge, som man ikke hidtil har brugt – så ville det naturligvis fragå nybygningskontoen, hvis man forestiller sig, at man skal operere inden for rammen. Og så ville bolig mangelen altså direkte vokse i forhold til, hvad den har gjort nu.

Jeg vil godt bede ministeren bekræfte, at det er således, tallene hænger sammen med den grønlandske virkelighed, og jeg vil også bede ministeren bekræfte, at hvis vi i øvrigt skal diskutere spørgsmålet om, i hvilken takt bolig mangelen skal afskaffes, så er det altså andre beløb, der skal til.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Ministeren sagde, at det beløb, Danmark sparer ved at overføre disse områder til hjemmestyret, er nul kroner, og det er sådan, det skal være. Det er altså det princip, ministeren vil fastholde.

Det synes jeg egentlig er et godt udgangspunkt for de forhandlinger, der skal være i udvalget, for det må jo så betyde, at hvis det i udvalget kan dokumenteres, at der faktisk foreligger en ganske meget større besparelse ved at overføre områderne nu, så vil ministeren være til at tale med, hvis ellers hans princip skal tages alvorligt.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge ministeren, hvordan han får sine oplysninger om, at Danmark ikke sparer penge på det her, til at passe med den kendsgerning, at man regner med, at en udligning af boligefterslæbet, en opretning af vedligeholdelse og en saneringspolitik i Grønland i årene 1987, 1988 og 1989 skulle koste omkring 395 mill. kr. om året og derefter op igennem 1990'erne 318 mill. kr. pr. år, og at de investeringer, som man selv har anbefalet i vandkraft i de grønlandske byer til afløsning af de nuværende systemer, er beregnet til et beløb frem til år 2000 på omkring 2,7 mia. kr., ikke på én gang, ikke i et bestemt år, men fordelt over en længere periode.

Hvis ministeren under udvalgsbehandlingen vil erkende, at det forholder sig på denne måde, kan man vel også med sikkerhed

gå ud fra, at han vil regulere bloktilskuddet efter det, sådan at det, vi får, ikke er et imaginært, men et reelt nul, således at Grønland faktisk holdes skadesløs og ikke påføres et tab.

(Kort bemærkning).

Preben Lange (S):

Først vil jeg også lige gentage hr. Steenholdts spørgsmål om, hvem der skal betale fjernelse af asbest i bygninger.

Ministeren sagde, at Danmark ville komme til at tage nul kroner ved overdragelsen af boligområdet. Men hvor meget Grønland vil komme til at betale for det, det står, som hr. Pelle Voigt har udtalt.

At vi betragter Danmark som ét stort socialkontor, som hr. Dohrmann har nævnt, det er nonsens. Det eneste, vi kræver, er, at hvad angår selve overdragelsen af GTO og boligområdet, vil vi have rimelige vilkår, sådan at det ikke igen bliver os, der bliver sorteper i denne sammenhæng. Det skal vi undgå, og dér skal vi jo kunne tale sammen, medlemmer af de danske og de grønlandske myndigheder.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Til hr. Albrechtsen skal jeg sige, at det vil være for vidtgående her at behandle Lise Lycks nyudkomne bog. Medierne har været ganske optaget af den, og det har jeg også selv. Vi har læst den grundigt igennem og behandlet den i ministeriet, og en af de førstkommande dage vil jeg offentliggøre en kronik, der giver mit syn på Lise Lycks beregninger, der forekommer mig lidt besynderlige; det må være nok her fra Folketingets talerstol.

Med hensyn til besparelser, hr. Pelle Voigt, så nytter det altså ikke, at man går ud fra en ideal situation og siger, at hvis vi havde alle de penge, der fandtes i verden, så ville vi bygge Grønland op med en boligstandard af den og den beskaffenhed, og så sammenligne det med, hvad der realistisk kan gennemføres, for derefter at sige, at så har vi altså fra den danske stats side sparet pengene fra idealsituationen og til den realistiske situation. Det, vi har gjort, er at gå ud fra de penge, som vi havde sat af bl.a. på finansloven 1987. Det vil sige, at de midler, som Grøn-

[Ministeren for Grønland]

land får overført, er nøjagtig de midler, som vi ellers selv ville have brugt på området.

Med hensyn til asbest skal jeg sige, at der har ikke været egentlige forhandlinger om asbestsituationen bortset fra de forhandlinger, som hr. Steenholdt selv har deltaget i, når vi i kommunalbestyrelser og andre steder har drøftet emnet. Ved siden af det økonomiske spørgsmål er det jo også spørgsmålet om, hvor hurtigt og om det skal tages ned. Men der har ikke været egentlige forhandlinger om det.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Vi er nået frem til anden omgang; jeg forstår, hr. Dohrmann har bedt om ordet.

Dohrmann (FP):

Det bliver meget kort, men jeg vil godt sige til hr. Preben Lange: jeg har ingenting imod, at han siger, at det, jeg har sagt, er noget nonsens, hvis han bare nævner et eneste punkt, hvor han mener at det er forkert, hvad jeg har sagt. Men må jeg konstatere, at hr. Preben Lange og dermed Siumut har opgivet det, de talte så meget om engang, hjemmestyret.

Som jeg har sagt op til flere gange, får den grønlandske befolkning, hjemmestyret, overdraget hele boligmassen vederlagsfrit. Ydermere er man sikret, at man fremover får de samme beløb, som man hidtil har fået, jamen kan man forlange mere? Er det en tiggerpose, man står med? Jamen så sig da, hvor meget!

Men det er bare for billigt. Før hjemmestyret, o.k., da kunne man kritisere Folketinget for mange ting. Nu har man fået hjemmestyre, man har selv fået ansvaret, og så er det oprigtig talt for billigt at stå her og sige, at det, vi andre siger, er noget nonsens. Man har selv magten i dag.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Preben Lange; jeg forstår, det er for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Preben Lange (S):

Må jeg lige understrege det, jeg har sagt før. Jeg sagde ikke, at det, man siger i Danmark, er nonsens. Jeg siger bare, at det ud-

tryk, som hr. Dohrmann brugte, nemlig at vi betragter Danmark som ét stort socialkontor, er nonsens. Det var kun det, jeg mente.

Vi ville overtage boligområdet og GTO, og så må jeg lige endnu en gang gentage, forhåbentlig så hr. Dohrmann kan forstå, hvad jeg siger, at det må ske under rimelige vilkår, også i økonomisk henseende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et særligt udvalg på 17 medlemmer og stedfortrædere. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretagne valg af det nævnte udvalg.

Uden for dagsordenen foretoges herefter:

Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til et særligt udvalg angående:

Forslag til lov for Grønland om el, vand og varme, brandvæsen, havne, veje, telekommunikation m.v.

Af ministeren for Grønland (Tom Høyem).

(Lovforslag nr. L 26).

Forslag til lov for Grønland om boligforsyning, boligstøtte, leje af boliger m.v.

Af ministeren for Grønland (Tom Høyem).

(Lovforslag nr. L 27).

Forslag til lov om ændring af lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre og de grønlandske kommuner.

Af ministeren for Grønland (Tom Høyem).

(Lovforslag nr. L 28).

Første næstformand (Knud Østergaard):

[Første næstformand]

Til dette valg er anmeldt følgende valgforbund:

en valggruppe på 85 medlemmer: Det Konservative Folkeparti, Venstre, Centrum-Demokraterne, Kristeligt Folkeparti, Fremskridtspartiet og Steenholdt;

en valggruppe på 83 medlemmer: Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Venstre-socialisterne og

en valggruppe på 10 medlemmer: Det Radikale Venstre.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Karen Thurøe Hansen (KF)
- 2 Ikast (KF)
- 3 Alice Brask (KF)
- 4 Steenholdt (Grønl.)
- 5 Povl Brøndsted (V)
- 6 Ivar Hansen (V)
- 7 Birgith Mogensen (CD)
- 8 Kofod-Svendsen (KRF)
- 9 Søren Hansen (S)
- 10 Arne Jensen (S)
- 11 Søren B. Jørgensen (S)
- 12 Preben Lange (S)
- 13 Tove Lindbo Larsen (S)
- 14 Henning Nielsen (S)
- 15 Carsten Andersen (SF)
- 16 Pelle Voigt (SF)
- 17 Lone Dybkjær (RV)

Til stedfortrædere for:

- 1-4 Collet (KF)
Annelise Gotfredsen (KF)
Bo Kristensen (KF)
- 5-6 Niels Anker Kofoed (V)
Tørnæs (V)
- 7 Addi Andersen (CD)
- 8 Kristian R. Kristensen (KRF)
- 9-14 Hans Hækkerup (S)
Qvist Jørgensen (S)
- 15-16 Margrete Auken (SF)
Albrechtsen (VS)
- 17 Dagmar Mørk Jensen (RV)

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse.

Af ministeren for Grønland (Tom Høyem).

(Fremsat 8/10 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Tove Lindbo Larsen (S):

Dette lovforslag er jo en lovgivning, der følger af de andre forslag, som vi netop har diskuteret. Bliver de gennemført, er det for os ganske naturligt også at gennemføre dette, der ophæver landsplanudvalget.

Alice Brask (KF):

Det foreliggende lovforslag ophæver det koordinerende landsplanudvalg. Dette faste koordinerende udvalg er der efter overdragelsen af den tekniske organisation og boligområdet ikke brug for mere efter den 1. januar 1987. Grønlands hjemmestyre ønsker det selv sådan og har tiltrådt lovforslaget.

Det grønlandske Landsting tilrettelægger efter nytår selv organiseringen af sine arbejdsopgaver på alle tekniske samfundsområder. Lovforslaget er derfor en indlysende opfølgning af den aktuelle lovgivning vedrørende Grønland, og den konservative folketingsgruppe kan anbefale forslaget.

Da hr. Kofod-Svendsen fra Kristeligt Folkeparti ikke er kommet tilbage til salen, skal jeg også på vegne af Kristeligt Folkeparti anbefale lovforslaget.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg tror, jeg undtagelsesvis kan erklære mig enig med fru Tove Lindbo Larsen.

Pelle Voigt (SF):

SF kan støtte lovforslaget.

Birgith Mogensen (CD):

CD finder det rimeligt, at det grønlandske hjemmestyre får mulighed for at nedlægge det omtalte udvalg. CD har ingen indsigelse mod dette lovforslag.

Dohrmann (FP):